Poštnina plačana v gotovini

Cena 1 Din

Mariborski Večernik »JUTRA«

Leto V. (XII.), štev. 86 | Maribor, petek 17. aprila 1931

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon: Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Številke govore!

Rezultati popisov prebivalstva so konkretne številke, na katerih sloni za vsako nadaljno desetletje presojanje ne samo splošne populacijske statistike, ampak tudi presojanje narodnostnih, gospodarskih, socijalnih, verskopolitičnih prilik itd. Zato so popisi prebivalstva važen instrument tudi za mednarodne svrhe.

Ako presojamo s tega vidika rezultat popisa v Mariboru, ki ga je popisni odbor s pomočjo 147 popisnih krogov in 165 popisovalcih v 9 rednih s hvalevredno pridnostjo v glavnih potezah že z včerajšnjim dnem dovršil, najdemo v njem dvoje zanimivih in za naše prilike ter njih konsolidacijo v vsakem pogledu razveseljivih dejstev: prvič, da se je število mariborskega prebivalstva vkljub težkim udarcem tekom zadnjih let, ko je Maribor izgubil celo vrsto oblasti in uradov, tako kontrolo dohodkov, veliko županijo, oblastno samoupravo itd., kar vse je vzelo Mariboru najmanj 1000 oseb, vendarle **dvignilo napram ljudskemu štetju izza l. 1921.** Takrat je bilo naštetih 30.739 prebivalcev, tokrat pa — vkljub temu, da je bilo tokrat tudi skoro za polovico manj vojaštva — **33117,** kar pomeni **prirastek za 9.27%, torej skoro za 10%.** Od celokupnega prebivalstva je 16.498 moških in 16.619 žensk. Družin je 7653.

Drugo zanimivo dejstvo je, da je tokrat še bolj ko l. 1921 **skopnela bajka o nemštvu Maribora.** Vkljub mrzlični agitaciji nemške gospode od bivšega nemškega političnega društva se je od vsega prebivalstva komaj **2641 priznalo k nemškemu materinskemu jeziku, torej komaj 7.9%, k nemški narodnosti pa od vseh teh komaj 1544 ali 4.66%.** Toda med temi je še 639 inozemcev, večinoma uslužbenci tukajšnjih tekstilnih tovarn, glede katerih je bilo še nedavno javno v nekem strokovnem predavanju ugotovljeno, da **nam ustvarjajo novo nemško kolonijo.** Upamo, da bodo oblasti nasproti tem podjetjem z vso strogostjo izvajale najnovejše predpise ministra za socijalno politiko glede zaposlovanja tujih delovnih sil. Ti uslužbenci, na žalost češkoslovaški državljani, so se skoro vsi priznali za Nemce po materinskem jeziku in po narodnosti ter so tako pomnožili tukajšnjo umetno nemško kolonijo za celih 639 oseb. **Od jugoslovanskih državljanov se je samo 2002 oseb priznalo k nemškemu materinskemu jeziku (6%), od teh pa k nemški narodnosti komaj 905 (2.8%) od celokupnega prebivalstva.** To je tako majhen drobec, da so smešne vse nemške bajke in smešna tudi namigavanja avstrijskega zunanjega ministra dr. Schobra. Smešne so vočigled tem dejstvom rekriminacije, ki jih trosijo tukajšnji nemški krogi v inozemske liste o nekakšnem zatiranju Nemcev zlasti v Sloveniji.

Dejstvo je, da nemška umetna kolonija v Mariboru kopni kakor sneg na solncu. Dočim je avstrijsko ljudsko štetje še l. 1910 ugotovilo od 27.994 prebivalcev 22.656 Nemcev in komaj 3820 Slovencev, in je zadevno poročilo komisije še posebej povdarjalo, da so Slovenci napram štetju l. 1890 nazadovali za 350, češ da se radi visokih najemnin selijo v okolico, četudi so v mestu uslužbeni, v mestu pa da se naseljujejo bogate nemške rodbine; in dočim je še jugoslovansko ljudsko štetje l. 1921 naštelo med 30.739 prebivalci 6512 Nemcev, torej skoro še 20%, je tokrat to število padlo za več ko polovico. Tako meljejo božji mlini tudi v tem pogledu sicer počasi, a sigurno, da se podro Potemkinske vasi nekdaj navidezno tako mogočnega nemštva v Mariboru in v celem našem od pradavnih dob slovanskem ozemlju.

Naj bo to vsem onim, ki menijo, da so poklicani za voditelje nemštva v naši državi in zlasti pri nas v Mariboru, resen memento, da morajo računati z realnimi činjenicami. Številke govore!

Kraljeva rodbina v Parizu

DOŽIVLJAJI NA POTOVANJU V FRANCIJI. — MANIFESTACIJE ZA KRALJEVO RODBINO. — KRVAV SPOPAD V MAROKU. - BEG ŠPANSKE ARISTOKRACIJE.

PARIS, 17. aprila. **Kralj Alfonz, kraljica Viktorija in ostali člani kraljeve rodbine so prispeli včeraj v Pariz in se nastanili v hotelu Meurice. Kraljeva rodbina ostane v Parizu nekaj dni, nakar odpotuje na Angleško.**

Na potovanju kraljice skozi Španско so se odigrali uprav dramatični prizori. Ko se je kralj Alfonz odpeljal v Cartageno, je kraljica, ki je ostala s svojimi otroci čez noč še v Madridu, telefonično vprašala angleškega poslanika, ali bi smela prenočiti v angleškem poslaništvu. Angleški poslanik jo je pomiril in ji zajamčil, da se niti njej niti njenim otrokom ne bo nič žalega zgodilo.

Seveda pa kraljica ni mogla spati, ker je bila radi neprestanih manifestacij pred palačo zbirajočih se republikancev stalno v strahu. Zjutraj je morala potem celo sama pomagati pri pospravljanju svojih kovčegov, ker so ponoči ušle skoro vse služkinje in dekle. Pri odhodu so morali prestolonaslednika, ki je pred dnevi zopet zbolel, nesti v voz. Kraljico je spremljala njena sestra, ki se je slučajno mudila v Madridu. Dvorni avto je zapustil področje gradu skozi zadnja vrata.

Nekaj kilometrov pred Escorialom se je ustavil. Približno 40—50 avtomobilov sovozečih se avtomobilov španskih aristokratov se je zbralo. Kraljica se je vsedla na neko skalo ob cestnem jarku in se je jokala. Nenadoma se je pojavil z rdečo zastavo okrašen avto. Mem plemenitaši je nastala panika, ker so mislili, da jih za sledujejo madridski revolucijonarji. Avto pa je prišel čisto slučajno mimo. Ko so njegovi potniki zvedeli, kdo je v bližini, so se ustavili in spoštljivo sneli republikansko zastavo.

V Escorialu je zasedla kraljeva rodbina posebne vozove, ki so bili priključeni ekspresnemu vlaku. Pred Avillo se je moral vlak ustaviti na odprti progi. Vnela se je nameč neka os. Vlak je tik pred Sebastianom povozil dva orožnika, ki sta stražila progo. Bila sta oba takoj mrtva. Na nekaterih severošpanskih postajah so pričakovali vlak monarhisti in priredili kraljevi rodbini velike ovacije, česar republikanci, čeprav so bili v večini, niso preprečili.

Ob 9. zvečer je prispela kraljica v Hendaye. Številni španski monarhisti, ki so v zadnjih urah pobegnili čez mejo, so jo pričakovali. Kljub obsežnim policijskim odredbam se je demonstrantom posrečilo, da so predrli kordon in so se nadaljevale ovacije, dokler se ni vlak odpeljal proti Parizu. Kraljica, ki jo je v Bayonnu pozdravil prefekt, je bila skrajno potrta. Le z največjo težavo je zadrževala solze. Med demonstracijami je za nekaj časa izgubila celo zavest.

MADRID, 17. aprila. **Notranje ministrstvo je pozvalo prebivalstvo, naj se vrne na delo in upošteva privatno lastnino. Vlada je dovolila dvornim nameščencem, da za enkrat še ostanejo v dosedanji službi, dokler ne dobe nove namestitve. Manifest, ki ga je naslovil kralj Alfonz iz inozemstva na prebivalstvo Španije, se sme sedaj objaviti.**

PARIZ, 17. aprila. **Iz Španije prihajajo neprestano aristokrati, ki so odšli prostovoljno v pregnanstvo. Večinoma so se naselili v Franciji. Pri prihodu v Pariz je dobila kraljica od svojih prijateljev in znancev mnogo šopkov cvetlic.**

V Tetuanu, v španskem delu Maroka, je prišlo med monarhisti in republikanci do krvavega spopada. Ko mandant španskega pasu, general Jordano na svojem uradnem poslopju namreč ni hotel razobesiti republikanske zastave. Republikanci so nato naskočili poslopje, premagali stražo in generala ujeli. Polkovnik Capaz, ki je dal četam ukaz, da naj streljajo na množico, je pobegnil.

Macdonaldova zmaga v spodnji zbornici

LONDON, 17. aprila. Konservativci so vložili v spodnji zbornici predlog nezaupnice proti delavski vladi, o katerem se je razvila zelo živahna razprava. Macdonald je izjavil, da bi morala vlada razpisati nove volitve, ako bi zbornica sprejela predlog. Končno je bil predlog konservativcev odklonjen s 305 proti 251 glasom, s čemer je izvojeval Macdonald novo veliko zmago.

VATIKAN IN LITVA.

BERLIN, 17. aprila. Po poročilih iz Kovna, se je napetost med Litvo in Vatikanom tako poostrila, da bodo naj brže prekinjeni diplomatični odnošaji. V Litvi se vrši že dalj časa srdit kulturni boj. Papeški nuncij je hotel izročiti predsedniku države nove vatikanske dukate, vendar ga predsednik ni hotel sprejeti in mu je obenem sporočil, da ga tudi v bodoče ne bo sprejel.

KRST NOVE NEMŠKE OKLOPNICE.

BERLIN, 17. aprila. Splovljenje in krst nove nemške oklopnice »A« se bosta vršila dne 19. maja. Po starem nemškem običaju bo ladja dobila ime šele pri krstu.

Umor v Kamniškem jarku pred sodiščem

Našim čitateljem bo še v živem spominu strašni dogodek dne 13. januarja v kamniškem jarku, ko je ključavničar drž. železnic, 28letni Friderik Košar v navalu ljubosumnosti ustrelil svojo ženo Ano, rojeno Kovačevo, po enoletnem nesrečnem zakonskem življenju, baš na obletnico poroke. Ana je bila hčerka znane Ane Kovačeve, gospodinje pri posestniku Kolbergerju na Šobru, matere številnih nezakonskih otrok, med katerimi sta tudi Rudolf, obsojen radi Kanclerjevega umora na 14 let, in pa Anton, ki je bil nedavno radi suma sokrivde na tem umoru aretiran. Tudi mati sama je bila nedavno aretirana radi suma, da je skušala najeti morilce za neko pričo, ki je za njenega sina Rudolfa slabo izpovedala. Vsi otroci Kovačeve so imeli že posla s sodnijo. V tem vzdušju je vzrasla tudi hčerka Ana, kasneje Košarjeva žena. Spoznala se je s Košarjem in stopila z njim v ljubezenske odnošaje v tukajšnji bolnici, kjer sta bila oba istočasno na istem oddelku radi — spolnih bolezni. Košar je vzel stvar zelo resno, ustvaril si je trdno ognjišče in upal na srečen zakon. Vendar pa ni zaupal ženi, zlasti še ne, ko je našel nekoč pri njej v stanovanju drugega moškega. Ona je hotela še uživati življenje, kakor se je izražala napram drugim osebam, in nič kaj ji ni dišal tesni zakonski jarem. Tudi, ko sta dobila otroka, se ni stvar izboljšala. Prepiri so se ponavljali, žena se je končno odselila od njega in se vkljub vsem njegovim poskusom ni hotela vrniti. Tedaj jo je 13. jan. počakal pri Lešnikovih v kamniškem jarku, ker je domneval, da je pri Korparjevih, kjer sta nekaj časa imela otroka. Res se je oglasila nazaj grede od matere baš ta dan pri Korparjevih, in ko je krog poldneva odtam odhajala, ji je prestrigel pot in jo zopet pozval, naj se vrne k njemu. Ko mu je odločno rekla, da ne, je oddal nanjo 4 strele, od katerih je eden zadel smrtno skozi pljuča in srce. Košar pravi, da ni nameraval streljati, ko pa mu je zalučala v obraz, da otrok sploh ni njegov, ga je to spravilo iz ravnotežja. —

Senatu petorice je predsedoval sodni svetnik Lenart, prisedniki so bili dr. Lešnik, Zemljič, Kolšek in Aschman. Obtoženca je zagovarjal dr. Irgolič, državno tožilstvo dr. Sever. Obtoženec je priznal krivdo umora, skušal pa je dokazati svojo nekrivdo glede razmer v zakonu.

Razpravi je prisostvovala velika množica občinstva, kakor je že od razprave proti Valeskiniju več ni bilo videti na sodišču. Priče so se po večini izjavile glede obtoženca ugodno. Senat je zaključil razpravo ob enajstih in je po govorih drž. tožilca in zagovornika ob 12. izrekel sodbo, ki se glasi: Uvažujoč vse olajševalne okolnosti in obtoženčev zagovor, da ni imel namena žene usmrtiti, ker jo je preveč ljubil, ampak da je ravnal v hipnem afektu — se obsodi obtoženec na 5 let robije.

BRODOVNI SPORAZUM V NEVARNOSTI.

LONDON, 17. aprila. Na konferenci mornariških izvedencev za sestavo besedila brodovne pogodbe med Anglijo, Francijo in Italijo še vedno ni dosežen sporazum. Malo je upanja, da bi prišlo do kompromisa, ker Francija odločno vztraja pri svojem prvotnem stališču.

Veličasten sprejem Glasbene Matice v Kumanovem

Kumanovo, 14. aprila.

Danes zjutraj je Glasbena Matica nadaljevala svojo pot. Velika množica se je zopet zbrala na kolodvoru in med klici »Na svidenje« nas je vlak odpeljal proti Kumanovu.

Po enourni prijetni vožnji po kumanovski dolini smo doživeli sprejem, kakor še nikjer. Na postaji nas je pozdravil v imenu mesta predstavnik občine gosp. Dušan Petrović. Avtomobili so nas hitro odpeljali v dvajset minut oddaljeno mesto. Tu nas je pričakovala nepregledna množica občinstva; predstavniki uradov, pevsko društvo, Sokol in skavti, kolesarska in sportna društva. V veličastni povorki s sokolsko godbo na čelu so nas spremili menda vsi prebivalci Kumanova po glavnih ulicah k zajtrku. Ob obeh straneh so domačini tvorili gost špalir, niše so bile v zastavah in iz marsikaterega okna so nam metali prvo cvetje v pozdrav.

Po kratkem odmoru so nas prijazni Kumanovci zopet na avtomobilih odpeljali na približno 8 km oddaljeni Zebornjak. Tudi tja nas je spremila cela vrsta domačinov. Polkovnik Grizold, rodom Slovenec, nam je iz lepe razgledne točke obrazložil natančen potek za Srbe nad vse slavne bitke na Kumanovem, kjer se je takrat še slabotni Srbiji posrečilo premagati močno turško vojsko. Na tem mestu bodo prihodnje leto dvignili spomenik v zahvalo vsem junakom, ki so s svojo krvjo pripomogli k veliki zmagi.

Predsednik Glasbene Matice ravnatelj dr. Tominšek je z znano govorniško rutino povdarjal važnost in pomen turneje. Končal je svoj nagovor s »Slava« klici padlim junakom. Moški zbor je zapel večno lepo »Vigred se povrne«.

Nazaj grede do ceste, kjer so nas čakali avtomobili, smo imeli priliko, tudi od blizu občudovati domačine pri narodnem plesu. Prišedši v mesto, smo si ogledali saborno cerkev, prota Popozan pa nas je peljal na majhno pokopališče blizu cerkve. Tu spe srbski vojvode in oficirji, padli v osvobodilnih bojih. Z asistenco je v popolnem ornatu odpel žalostinke, naš moški zbor pa je počastil rajne z znano nagrobnico »Blagor mu«.

Povsod, kjerkoli se prikažemo, se nam pridružijo domačini in nam v skromnih besedah izražajo svoje veselje nad našim prihodom. Tudi tu srečamo mnoge Slovence, ki nam pripovedujejo, da jih je v teh krajih okrog 10.000.

Zvečer se je vršil koncert v slavnostni dvorani Sokolskega doma. Zbrana elita ni hotela zapustiti dvorane, tako je bila navdušena nad brezhibnim izvajanjem jugoslovanske pesmi. Žal, da v dvorani ni bilo klavirja, tako da so morale nekatere točke izostati.

Po koncertu se je vršil banket, katerega se je udeležila velika množica Kumanovčanov. Ob tej priliki se je predsednik pevskega zbora g. Arnuš zahvalil za vso gostoljubnost, ki so nam jo nudili bratje, bratje v pravem pomenu besede. Vrstila se je še cela vrsta napitnic, katerim je sledila animirana zabava pozno v noč.

Jutri nadaljujemo svojo pot, prihodnji nastop je v Leskovcu.

*

Op. ur.: Medtem so naši Matičarji nastopili že tudi v Leskovcu in Kruševcu. Podrobnejša poročila sledé.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Petek, 17. aprila. Zaprto.
Sobota, 18. aprila ob 20. uri »Koncert Brandl-tria«. Dramske cene.
Nedelja, 19. aprila ob 15. uri »Začarana žaba«. Otroška predstava. — Ob 20. uri »Cirkuška princesa«. Kuponi.

Ptujsko gledališče.

Petek, 17. aprila ob 20. uri »Leseni konji«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Prihodnja otroška predstava v mariborskem gledališču bo po daljšem presledku spet v nedeljo, 19. t. m. ob 15. uri. Vprizorila se bo prvič na mariborskem odru pravljična igra hrvatskega pisatelja St. Širole »Začarana žaba«, opremljena z godbo, mičnimi plesnimi nastopi (plesale bodo tudi živali) ter s pevskimi točkami, ki jih je uglasbil avtorjev sin dr. B. Širola. Režira H. Tomašić. — Zvečer ob 20. uri se bo ponovila priljubljena Kalmanova opereta »Cirkuška princesa«.

Koncert tria ge. Brandlove. Komorni trio naše domače umetnice na gosli, gospe F. Brandlove, ki je pred kratkim absolviral večjo koncertno turnejo po severni Italiji in Avstriji, bo priredil svoj letošnji koncert v mariborskem gledališču v soboto, 18. t. m. Spored obsega Beethovna, Schuberta, Čajkovskega in Kolleritscha. Vsekakor se obeta ljubiteljem glasbe izreden umetniški užitek. Veljajo dramske cene.

Otvoritev Trstenjakove umetniške razstave

bo v nedeljo 19. tm. ob 11. dop. v kazinski dvorani. Umetnik sam bo vodil pri otvoritvi udeležence po razstavi ter razkazoval in tolmačil slike. —

Spored akademije Omladine narodne odbrane,

ki se bo vršil jutri, 18. t. m. ob 20. uri v vseh prostorih Narodnega doma, je sledeči: 1. Govor. 2. »Ruski odmev«, orkester. 3. »Snubač«, igra dramatični odsek ONO. 4. Pevske točke zbora podoficirske šole. 5. »Dva profesorja«, kuplet. 6. Pevske točke »Jadrana«. 7. »Nace Hlačnica«, šaljiv prizor. 8. »Ogrski ples«, orkester. Po sporedu prosta zabava. — Vstopnina Din 10. dijaki Din 5. —

Ljudska univerza v Mariboru.

Drevi predava univ. prof. dr. Strzygowski z Dunaja o častitvi Jezusa Kristusa v krščanski umetnosti. Mnoge prekrasne skioptične slike pojasnjujejo ta edinstven kult skozi dvatisoč let. —

Petek Sobota
kabaretna večera
Velika kavarna

Prva pomoč.

Spisal dr. Mavricij Rus, mestni fizik in šef zdravnik rešilne postaje v Ljubljani. — Druga izdaja s 52 podobami. V Ljubljani 1931. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — Str. 160. Cena: kartonirano 26 Din, polplatno 32 Din. — Ker je prva izdaja »Prve pomoči« popolnoma pošla, se je pisatelj dr. Mr. Rus odločil, da je priredil drugo izboljšano in pomnoženo izdajo, ki bo dobro služila za prvo pomoč pri nezgodah in nenadnih pojavih bolezni gospodarjem in gospodinjam, učiteljem, Sokolom, vojakom, železničarjem, delavcem in sportnikom. Uspešno bodo knjigo uporabljali tudi pri pouku v samaritanskih tečajih. Iz tega je razvidna obča korist te knjige, a ime pisateljevo je jamstvo, da nje vsebina popolnoma odgovarja namenu. Življenje samo, ki nikomur ne prizanaša, jo najbolj priporoča, zakaj prva pomoč, kakor zanjo daje navodila strokovnjak, more preprečiti ob pravem času večjo nesrečo, da, celo smrt. V interesu vseh onih, ki so vedno po svojih dnevnih poslih izpostavljeni nevarnostim, je, da si nabavijo knjigo.

Predavanje »SJSU Napredka«.

V nedeljo, dne 19. t. m. ob 10. uri bo v Narodnem domu predaval B. Alujevič iz Ljubljane o naši ideologiji. Vabimo člane starešinske organizacije, da se predavanja sigurno udeleže. —

Mariborsko gledališče bo gostovalo v Slov. Konjicah

v soboto, 18. t. m. Vprizorila se bo dramatična in napeta drama »Karol in Ana«, delo priznanega pisatelja Leonharda Franka. Dejanje se dogaja deloma v ruskem taboru vojnih ujetnikov, deloma pa na Aninem domu po povratku ujetnikov domov. Priporočamo Konjičanom in okoličanom obisk te predstave, ki je v Mariboru izredno dobro uspela ter dosegla lepo število predstav. Začetek ob 20. uri.

Mariborski in dnevni drobiž

Spremembe pri naši policiji.

Z današnjim dnem je g. svetnik Puš pričel prevzemati posle kot novi upravnik mestne policije, ker je dosedanji upravnik g. Kerševan z 20. tm. razrešen. Tudi je danes nastopil službo iz Zagreba semkaj premeščeni nadkomisar g. Ivo Zetkovič. —

Slovesna blagoslovitev in otvoritev velikega mostu pri Zgornjem Dupleku

se bo vršila ob vsakem vremenu v nedelio, 17. majnika. Spored: 1. Ob desetih predpoldne na desnem bregu Drave svečani sprejem zastopnikov oblasti, društev in gostov. Pozdrav govori predsednik pripravljalnega odbora Kostajnšek Janko. 2. Slovesna blagoslovitev mostu, sv. maša na mostu in pridiga. 3. Zgodovina mostu, govori podnačelnik sreskega cestnega odbora Žebot Franjo. 4. Nagovori zastopnika vlade in korporacij. 5. Velika narodna slavnost na velikem travniku tik mostu. Pri svečanosti in veselici sodelujejo pevska društva in godba. Na slavnostnem prostoru bo preskrbljeno za jedila in pijačo ter vsakovrstna razvedrila. Vstopnine slavnostni odbor ne bo pobiral. Iz Maribora (izpred Velike kavarne) bodo od 8. ure naprej ves dan vozili mestni avtobusi do mostu in nazaj. Vabimo k prireditvi prebivalstvo in društva iz domačega in sosednjih okrajev. — Prireditelji. —

Katera občina bo pri ljudskem štetju najbolj narastla?

To vprašanje zanima marsikoga. Menda bo to **Pobrežje pri Mariboru,** ki bo po dosedanjih ugotovitvah štelo 4000 ljudi in bo naraslo za 70% od zadnjega ljudskega štetja. —

Prva opereta na Pobrežju

se je igrala preteklo nedeljo. Z nekakim nezaupanjem smo gledali na mlado dijaštvo, ki se je lotilo operete »Radikalna kura«. Nastopilo je več igralcev prvikrat, v zbornem petju pa večina od njih še sploh ni sodelovala. In to nas je še bolj navdajalo z bojaznijo, da so si nadeli pretežko nalogo. Toda trda volja igralcev in vztrajne vaje so pri[illegible] mogle, da je bila publika prav zadovoljna. Strogi kritik bi seveda našel marsikak nedostatek. Toda mi vidimo le dobro voljo mladih ljudi in to nam zadostuje. Grajali bi le to, da so bile nekatere dekliške vloge v premladih rokah. —

Ruše.

Tovarna za dušik v Rušah je zopet odpustila večje število delavstva. Tovarniško vodstvo je storilo to sicer s težkim srcem, pa ker je moralo, se je pri izbiri reduciranih predvsem oziralo na življenske razmere delavstva, da je reditelje rodbin še nadalje zaposlilo. Ta obzirnost je sicer lepa, socijalna, a neoporečna ne bo do tedaj, dokler se pri redukcijah ne bo domačinov ščitilo pred tujci, katerih je ravno v tovarni v Rušah obilo in takih, ki bi jih marsikateri domačin z lahkoto nadomestil. Med zdaj opuščenimi je nekaj vestnih, pridnih delavcev, eden, ki podpira svojo oslabelo mater, je v tovarni celo postal invalid. Pravično bi bilo, če bi se tem domačinom poverili vsaj tisti zunanji in lažji posli, ki jih že precej časa nemoteno opravljajo tujci. Povsod se dandanes ščiti svojce, torej naj merodajni krogi to pravilo tudi uveljavijo v opisanem slučaju. —

Smrtna kosa.

Umrla sta sinoči: na Teznu 46 hišni posestnik Josip Stojser, star 83 let, v bolnici pa soproga tkalskega mojstra Emilija Vrbicka, stara 52 let. —

Sprememba posesti.

Gostilno Lovski dom v Krčevini je kupil trgovec Urban Dobljekar iz Maribora. —

Ogenj v Mar. Brezju.

Včeraj je ogenj vpepelil hišo mehanika Vrhovška v Mar. Brezju, ki je bila krita s slamo in večinoma lesena. Na pomoč so takoj prihiteli domači gasilci. Čeprav je bila hiša že popolnoma v plamenih, se jim je z veliko požrtvovalnostjo vendarle posrečilo rešiti iz nje vse stvari. Pridno so pomagali tudi gasilci iz sosednih občin. Ogenj so najbrže zanetile iskre iz dimnika. —

KINO

Grajski:

Do vključno pondeljka:
100% govoreči in zvočni velefilm v nemškem jeziku
AFRIKA GOVORI...
Senzacijonelno potovanje ekspedicije v notranjost Afrike.

Union:

Samo še nekaj dni:
GRETA GARBO
v 100% zvočnem velefilmu v nemškem jeziku. —
ANA CHRISTIE

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

V soboto in nedeljo:
ŽELEZNA MASKA
Douglas Fairbanks

Št. Ilj v Slov. gor.

Po vsej banovini se zaključujejo v tem času kmetijsko-nadaljevalne šole in tudi pri nas je bil zaključek minule nedelje. V Št. Ilju se je ustanovila l. 1928. Vodja je učitelj A. Sardoč od začetka ustanovitve, ki nad 10 let požrtvovalno deluje tu na prosvetnem in gospodarskem polju. Kralj. banska uprava se celo zanima za te šole, ker je poslala svojega zastopnika g. prof. Krošla. Najprej je pozdravil vse domači g. župnik Vračko, nakar je podal svoje poročilo vodja šole. Zatem je bil izpit, ki je pokazal, da se tečajniki pridno in dobro učijo. Na vsa vprašanja učiteljev, ki pomagajo vodji (Šeško in Avgustinčič), so odgovorili prav dobro. Po izpitu je spregovoril zastopnik banske uprave, a nato se je zahvalil v imenu fantov eden tečajnikov. Na koncu so dobili spričevala in v spomin še vsak po en izvod: Breskev in marelica. Da je ta šola velike važnosti, se vidi, da so nekateri starši še poslali svoje sinove v strokovne kmetijske šole, da se še bolj izurijo in okoristijo z znanjem ter prenesejo na svoje gospodarstvo in posestvo, kar bi bilo ravno tu na meji zelo potrebno. Samo to je škoda, da nimamo tu ob meji velikih naših posestnikov. Omeniti moram, da je šola priredila tudi nekaj izletov. Eden najdaljši je bil na kmetijsko šolo v Št. Jurij in Celje. Fantje so tam bili prvič. S tem se je fantom razširilo domače obzorje, ko so videli lepe zgodovinske kraje naše domovine. Tega ne [illegible] nikdar po[illegible]. Na ta način se utrdi fantom tudi ljubezen do domače grude. Povsod bi se morale otvoriti take šole, ker bi se tako prišlo s fanti, ki so po šoli sami sebi prepuščeni, v večji stik.

Star ljubitelj tuje lastnine,

ki je bil radi različnih pregreh že okoli 30krat kaznovan, je 48letni Franc Breznik iz Sv. Jakoba v Slov. gor. V četrtek se je pojavil v Spod. Radvanju, kjer je posestniku Rotu ukradel zimsko suknjo in se spustil ž njo takoj v dir. V bližini nahajajoči delavci pa so zapazili njegovo tatvino, ga zgrabili in izročili orožnikom, ti pa sodišču v Mariboru. —

Vlom v Frančiškanski ulici.

Nocoj je neznani storilec s ponarejenimi ključi prišel v pisarno meroizkusnega urada v Frančiškanski ulici in je tam odprl z enakimi ključi tudi predale pisalnih miz. Ker pa od vloma pred nekaj leti tam denarja več ne shranjujejo, zlikovec ni imel sreče. Danes so v zvezi s tem aretirali 4 sumljive postopače in jim tipajo sedaj nekoliko vest. —

Razstavo in natečaj za kuhanje s plinom priredi mestna plinarna v obednici dekliške meščanske šole, Cankarjeva ulica (vhod v Razlagovi ulici), dne 19. t. m. ob 16. uri za kuharice in kuhinjske pomočnice. Dne 20. t. m. ob 20. uri in 21. t. m. ob 16. uri se bo vršilo predavanje za gospodinje. Obenem se otvori že 18. tm. ob 8. uri istotam velika razstava modernih plinskih aparatov. —

Podmorska zveza Anglije in Francije — večen san?

V ČEM JE NAJVEČJA OVIRA ZA IZVEDBO NAČRTA?

Podmorski prekop, ki naj bi spajal Francijo in Anglijo, je bil predmet sanj tolikerih velikih graditeljev in konstruktorjev že tam od začetka preteklega stoletja. Vsi ti ljudje so realisti, ki so imeli v izvedbi svojih načrtov pred očmi popolnoma praktične cilje. Da naštejemo samo nekatere izmed onih, ki so mislili na razne načine zvezati po kopnem evropski kontinent z veliko-britanskim otokom: Thomé de Gadmond, William Low, Rotschild, Watkin, d'Erlange in mnogi drugi. L. 1872. je bilo osnovano celo društvo »Channel Tunnel Company«, ki obstoja še danes in, ki si je nadelo nalogo, da uresniči ta grandijozni načrt. Vendar pa je ostalo doslej še samo pri načrtih, idejah in čisto teoretičnih diskusijah o možnosti izvedbe tega načrta in njegovi svrhi. Praktično ni bil storjen niti eden korak bližje k ustvaritvi, nego je bila situacija v početku preteklega stoletja. Kopice načrtov, skic, razprav, statističnih podatkov se povečavajo od leta do leta, nikdo pa si ne upa preiti od besed k delu. Pa tudi angleške in francoske železniške družbe imajo posebna odelenja, ki se bavijo že kakšnih osemdeset let z možnostmi gradnje tunela pod kanalom. Vendar vedno le besede, papir in — nade.

Izgleda, da bo ostal projekt izgradnje podmorskega tunela večni sen, v resnici lep, ali neizvedljiv in da bo pri Calaisu večno prenehal eden svet, pri Dovru pa začel drugi. Večno? Da, vsaj tako dolgo, dokler bo trajala evropska civilizacija, odnosno, dokler bodo imeli Angleži interes za čuvanje svoje specifične kulturne strukture in mednarodnega položaja in dokler se ne bodo hoteli strniti z nobenim drugim narodom. Morje jih ščiti preveč dobro, da bi se tej zaščiti tako lahko odrekli. Za dobrobit nekih višjih, vsečloveških idealov nočejo Angleži nikdar žrtvovati svojih lastnih interesov. Zavedajo se, kako hvaležni morajo biti okolnosti, da prebivajo na otoku. V prvi vrsti se morajo zahvaliti za svojo imuniteto napram vsem zunanjim vplivom, za čistost svojega rasnega tipa in za specifičnost svojega kulturnega obiležja.

Kanal je obramba, ki jih ščiti in čuva pred svetom in njegovimi idejami, ki žive in se razvijajo na kopnem. Vse ideje, vzrasle na evropskem kontinentu, so potrebovale mnogo, mnogo časa, preden so prodrle na britanski otok in se tam utrdile. Angleži ljubosumno pazijo in čuvajo svoje tradicije, svoje navade in nagnenja, svoje karakterne posebnosti in kulturne pridobitve. Kanal jim omogočuje distanco, ki dela njihovo politiko veliko. Njihov položaj jim pomaga, da igrajo v mednarodni politiki vedno vlogo posredovalca in v neki meri tudi patrona Evrope. Ko bi bil zvezan britanski otok po tunelu z evropskim kontinentom, bi izginile vse dobrine te izolacije in politično-kulturne separacije. Angleška bi se priklopila krvnemu toku evropskega kontinenta in bi delila z njim njegovo usodo. Tega pa Anglija seveda nikakor ne želi.

Med mnogoštevilne angleške državnike, ki so morali odgovarjati v parlamentu na vprašanja o gradnji tunela, spada tudi Lord Balfour. On je bil tisti, ki je izrekel znano klasično krilatico o predoru, s katero je izrazil intimno mišljenje vseh vodilnih angleških faktorjev: »Tako dolgo, dokler je Ocean naš prijatelj, ne bomo uničevali njegove sposobnosti, da nam pomaga«. Značilne besede, razumljive, če imamo v vidiku, koliko sovražnih armad se je zlomilo, preden so mogle stopiti na kopno Velike Britanije.

Idealisti bodo seveda prešli vse te zapreke, ki se stavljajo na pot temu grandijoznemu načrtu povezanja Angleške in evropskega kontinenta. Obsojajo ozkogrudnost in kratkovidnost takšnega stališča Anglije, prikazujoč velike prednosti, ki bi nastopile po izvedbi načrta. Toda kdo vpraša idealiste, kadar gre za vprašanje ohranitve hegemonije v kulturnem in političnem pogledu?!

Dunaj — mesto kongresov

Tekom leta 1931 se bo vršilo na Dunaju znatno več kongresov, nego jih je bilo lani. Dočim je bilo lansko spomlad pri tujskoprometni komisiji prijavljenih 34 kongresov, je letos že dosedaj 45 prijav. Med njimi so: mednarodni kongres univerz, kongres mednarodne motocikliste federacije, mednarodni verskopsihološki kongres, kongres mednarodne zveze drsalcev, kongres mednarodne asocijacije automobilskih klubov, drugi mednarodni kongres bolnic, mednarodni kongres rotarijancev, slavnostni sestanek vseh letalcev, mednarodni gospodarski kongres, drugi mednarodni socialistični kongres, druga mednarodna delavska olimpijada z 90.000 udeleženci, kongres svetovne zveze za prosveto odraslih, mednarodni kongres steklarskih delavcev, zborovanje mednarodne zveze žen s poklici, mednarodno zborovanje čevljarjev, meteorološki kongres, kongres mednarodne zveze strokovnega tiska, tretje glavno zborovanje mednarodne zveze zdravnic, mednarodni kongres kritikov, kongres svetovne zveze kuharjev itd.

Blücherjeva palača v Berlinu zgorela

Bivša Blücherjeva palača na Pariškem trgu v Berlinu je postala v sredo ponoči žrtev silnega požara. Skoro vsa gornja nadstropja so uničili ognjeni zublji. Palačo so ravno pred nekaj tedni kupile Zedinjene države in predstavlja velik kompleks poslopij od Pariškega trga do Friderikove ulice. V kratkem bi se moralo preseliti v njo ameriško veleposlaništvo. Med tem, ko je še divjal ogenj, je bilo iz stanovanja kneza Henckel-Donnersmarcka slišati celo vrsto detona cij. Najbrže se je v knezovih zbirkah orožja nahajala še municija. Knez Henkkel ima ogromno škodo. Zgorela je tudi slavnostna dvorana njegovega stanovanja, v kteri je bilo vse polno izredno dragocenih gobelinov in preprog, znamenitih slik velikih mojstrov in beneških zrcal. Tudi njegovo dragoceno pohištvo je postalo žrtev ognja. Knez se je ravno isto noč vrnil s svojega potovanja po Šleziji in je na svoje veliko presenečenje našel svoje stanovanje v ognju. Kako je nastal požar, ne ve nihče.

Najbogatejša žena sveta se loči.

V njujorški družbi je izzval nemalo začudenje in interes slučaj, ki kaže, da se tudi z največjim bogastvom sveta ne more kupiti srečno in mirno rodbinsko življenje. Pravcato senzacijo je vzbudila vest, da se je gospa Antonija Drexelova dala ločiti od svojega moža. Vest bi gotovo ne bila tako močno odjeknila v družbi, ako bi se ne smatralo gospe Drexelove za najbogatejšo ženo Amerike. Njeno premoženje cenijo na 200 milijonov dolarjev, kar je nad 11 milijard v naši valuti.

Drugi letošnji komet se približuje.

Na zvezdarni v Tokiju so opazili nedavno komet znatne velikosti, dozdaj nepoznan, torej tujca, ki se je pojavil iz vsemirja. V območje solnca bo prišel na povratku meseca maja in ga bo takrat mogoče morda celo s prostim očesom videti. Ko so ga razkrili, se je tudi v najmočnejših reflektorjih pojavljal kot bežeča megla šestnajste zvezdne velikosti. Znanstveno ime zanj bo »1931 b«. Njegovega letošnjega predhodnika »1931 a« so razkrili na Pulkovski zvezdarni. Toda ostal je v neizmerni daljavi.

Muzikalnost.

— O, Franjo, ali čuješ čudoviti jazz?

— To vendar ni jazz! To je Beethoven!

— Tako? Pa se glasi tako lepo — lahko bi bil jazz!

Zanimiva tekma z Batjo v Mostaru

Kakor marsikje drugje, tako je znana tvornica čevljev Batja tudi v Mostaru uredila svojo podružnico in obenem sklenila pogodbo z nekim tamošnjim čevljarjem, ki ji je oddal koncesijo, da lahko izvršuje tudi čevljarske posle. Domača tvrdka Arad in Batak pa se je spustila z Batjo v konkurenčno borbo. Razglasila je, da daje čevlje po isti ceni ko Batja. Ko je te dni Batjeva podružnica z letaki po mestu razglasila, da cel dan brezplačno popravlja pete na čevljih, pa je takoj drugi dan tvrdka Arad in Batak izdala letake, da dva dni zapored vsakomur brezplačno popravlja podplate in pete in da daje na pete še brezplačno gumijeve podpetnike. Seveda vse mesto z velikim interesom zasleduje to veselo in koristno tekmo.

Po telefonu zabranjen samomor

Na zanimiv način je bil nedavno preprečen samomorilski poizkus mlade žene na Dunaju. Petindvajsetletna ločena žena vinskega trgovca je telefonirala iz stanovanja svojih staršev na Dunaju berlinskemu prijatelju, s katerim je imela neko nesporazumljenje. Ker se to nesporazumljenje s telefonskim pogovorom ni izravnalo, je žena končno izjavila, da je sita življenja, ter je odložila slušalo. Ta briskna prekinitev govora in zadnja izjava žene sta tako vznemirili berlinskega prijatelja, da je takoj zopet klical na Dunaj, da bi se pomiril. Toda iz stanovanja mlade žene se na telefonski poziv nihče ni odzval. Berlinčan se je obrnil na dunajsko policijo in jo opozoril na možnost samomora dotične gospe. Policijsko ravnateljstvo je takoj poslalo na stanovanje dva policijska uradnika, da bi ugotovila, ali ima opozoritev kakšno podlago. Ko sta vdrla v stanovanje, sta našla policista na postelji v nezavesti mlado ženo, domnevno zastrupljeno s plinom, ki je tekel iz odprtega plinovoda v kopalnici. Gospo so takoj odpeljali v bolnico, kjer so jo zopet vzbudili k življenju.

Črnec, ki se piše „A. Z."

Kakor javlja »Reuter«, je bil pozvan v Bridgeportu pred sodišče kot priča v neki zadevi črnec z neobičajnim imenom. Ko ga je vprašal predsednik sodišča za njegovo ime, mu je odgovoril enostavno:

— Ime mi je A. Z.

Sodnik je mislil, da se Črnec norčuje iz njega, in ga je ponovno vprašal s strogim glasom:

— Povejte, kako je vaše ime?

— Ime mi je A. Z., je odgovorila drugič črna priča.

— Kaj pomenjata ti črki? Kako vam je ime?

— Ime mi je A. Z., je dejal črnec v tretjič.

Tedaj je zaprosil sodnik črnca, naj mu razjasni to stvar z njegovim imenom, ker mu nikakor ni šlo v glavo, da bi se mogel človek tako imenovati.

— Ime A. Z. so mi dali moji roditelji, ker so hoteli s tem naznačiti, da sem jaz prvi njihov sin, da pa bom tudi poslednji...

Svetovna zveza za oskrbo slepih

zboruje te dni, od 14. tm. naprej, v New Yorku. Navzoč je tudi slepi senator Zedinjenih držav Gore. Zastopanih je na kongresu 37 držav z 120 delegati. Pripravlja se ustanovitev mednarodnega urada za oskrbo slepih.

Odkritje rimskega spomenika.

Na posestvu Ahmeda Adragića v Ljubuškem so izkopali star rimski spomenik. O dogodku je bil takoj obveščen ravnatelj splitskega arheološkega muzeja dr. Avramić, ki je po ogledu spomenika izjavil, da izvira iz 5. ali 6. stoletja in da je sestavljen iz delov nekega oltarja, ki je bil postavljen 30 let po Kristovem rojstvu v spomin na slavno dobo vladanja velikega cesarja Avgusta.

15. mednarodni poljedelski kongres

se bo vršil od 5. do 8. junija t. l. v Pragi pod protektoratom predsednika ČSR dr. Masaryka.

Sport

8 dnevni lahko-atletski tečaj

pod vodstvom g. Ulage se je 15. tm. zaključil. Prireditveni odbor in udeleženci tečaja so priredili svojemu učitelju poslovilni večer pri »Zamorcu«, ki je izredno animirano potekel. V imenu vseh mariborskih klubov se je g. Ulagi za njegov trud zahvalil g. Evgen Bergant in izrazil željo, da nas še večkrat poseti ter prevzame ponovno vežbanje tukajšnih sportnikov. G. Ulaga je izrazil svoje popolno zadovoljstvo z uspehom tečaja; s takim materijalom je delo bilo lahko in upa, da tudi vidni uspehi ne bodo izostali. Vedno je pripravljen odzvati se vollilu in priti v Maribor, kar so navzoči navdušeno vzeli na znanje. Hitro je zavladalo prvo sportno razpoloženje, pa so plesaželjni pari tudi prišli na svoj račun. V lepi sportni družabnosti je čas hitro potekel in ob 24. uri so se sportniki s krepkim sportom poslovili od svojega simpatičnega trenerja.

Hašk drugič poražen.

Zagrebški Hašk je včeraj igral v Brnu proti Židenicam ter bil poražen z 0:1 (0:1).

Slavija:Ujpest 4:1 (2:1).

V Pragi je bila včeraj odigrana nogometna tekma Slavija: Ujpest (Budimpešta). Zmagala je Slavija s 4:1 (2:1).

Prva letošnja kolesarska dirka »Peruna«

bo v nedeljo dne 19. t. m. Start ob 14. uri na Vodnikovem trgu; cilj istotam. Proga je dolga 30 km (Maribor - Fala - Maribor). Startali bodo vsi »kanoni« mariborskega kolesarskega sporta.

Štafetni tek skozi mesto

prirede mariborski klubi dne 26. aprila ob 11. dopoldne. Start bo pred moškim učiteljiščem, cilj pa na Trgu Svobode.

Tekmovanje za Schelov pokal v Mariboru

se bo vršilo dne 26. t. m. s startom ob 11. pred igriščem ISSK Maribora. Proga meri 1770 metrov in teče po Koroščevi in Maistrovi ulici, preko Zrinjskega trga, nadalje po Kolodvorski in Aleksandrovi cesti. Cilj je na Trgu Svobode.

Nova nogometna pravila

s pravilniki JNS so na razpolago klubom in posameznim interesentom pri LNP po 10 Din komad.

Iz LNP.

S pravom nastopa 25. aprila se verificirajo za ISSK Maribor: Drčar Vinko, Šavli Oskar, Vesnaver Svetozar, Selinšek Milivoj in Schwaiger Ivan.

SK Železničar.

Postava za nedeljsko prvenstveno tekmo z Rapidom: I. moštvo. Antoličič, Bischot, Eferl, Frangeš, Konrad I, Konrad II, Kohu., Pavlin, Pezdiček, Ronjak, Vogrinc, Wagner. Reserva: Bačnik, Bauer, Borovka, Čiček, Golinar, Horáček, Kositer, Jug, Mihanjc, Lorber, Smeh Urbančič, Zgonc, Rezervno moštvo mora biti ob 13.30, I. moštvo ob 14.30 v garderobi. — Načelnik. —

Sokolstvo

Vaditeljski tečaj prekmurskega okrožja.

Prekmursko sokolsko okrožje je priredilo enotedenski vaditeljski tečaj za sokolske čete v Murski Soboti. V tečaju se je podala tečajnikom predvsem praktična snov za letošnje nastope in vadbeno gradivo za poletne mesece za one edinice, ki nimajo nobenega telovadnega orodja. Udeležba je bila častna; bilo je 18 tečajnikov in tečajnic iz 7 čet in 2 društev. Poleg predavateljev domačega društva sta predavala tudi br. Lubej iz Ljutomera in Hočevar iz Maribora. V soboto 11. t. m. je priredilo sokolsko društvo v M. Soboti poslovilni večer tečajnikom in odhodnico bratom, ki odhajajo k vojakom.

Sokolska četa v Kamnici

ima nedeljo, 19. tm. ob 3. (15.) popoldne v kamniški šoli igre in šaljive nastope te vabi k tej prireditvi vse prijatelje.

Za lepe spomladanske dni samo platnena obutev Bata

39.-

Vrsta 4542-05

Te smo za Vaše otroke priredili s podpetnikom. Najdovršenejši so in lahki. Zlasti lepo pristojajo belim oblekam.

39.-

Vrsta 4232-37

Otroški platneni čevlji bele, rjave in črne barve. Ob sončnih dneh najprimernejša obutev za otroke.

49.-

Vrsta 4235-37

Lahki in posebno udobni platneni čevlji sive barve s trpežnim gumijastim podplatom, moški in ženski Din 49.—

59.-

Vrsta 1195-03

Okusni in lahki platneni čevlji iz belega ripsa in tako dovršenega kroja, da bodo zadovoljili tudi dame največjega okusa.

69.-

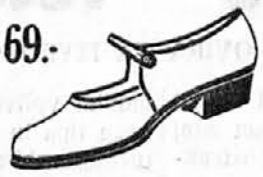

Vrsta 2145-09

Te smo priredili preprosto okrašene, z gumastim podplatom, z vložkom in nizkim podpetnikom, ki povečuje udobnost. Ur. 214.

99.-

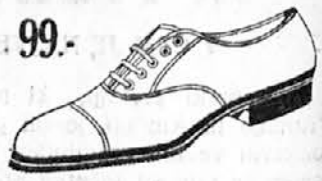

Vrsta 1137-71

Moški platneni polčevlji s trpežnim gumijastim podplatom in peto. Nepogojno potrebni za bele obleke. Lahki so, nogi ugodni, izdrže dolgo.

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da odprem 19. t. m. vinotoč v Košakih 102. Se priporoča Rupena. 1097

Mlado dekle sprejme cvetličarna B. Weiler, Gosposka 26. 1087

Vinotoč Visočnik na višini Meljski hrib, odprt. 1094

Dvosobno stanovanje iščem s 1. majem ali s 1. junijem. Ponudbe na upr. »Večernika« pod »takoj«. 1093

Vrtnice, nizke, 10 kom. za Din 40.—, 60.— in 80.—, visoke vrtnice in plezalke, lepotično grmičevje, konifere, petunije, salvije, georgine in sploh vse za vaš vrt dobite najcenejše pri Vrt Džamonja I drug, velevrtnarstvo, Koroščeva ulica 44. 1016

Štampilje T. SOKLIČ Maribor Aleksandrova 43

zastopniki se sprejmejo

Velika izbira najnovejših damskih klobukov, po solidnih cenah, kakor tudi hitro preoblikovanje starih klobukov priporoča salon »Štefanija«, Kopališka ul. 2. 1052

Dve stavbeni parceli za vogalno stavbo pri mestnem vodovodu takoj na prodaj. Vprašati pri Uhan-u vis-a-vis tovarne Kovina. 1107

Električni senčnik (Luster) ceneno naprodaj. Lekarniška ul. 2 II. 1088

Lepo zračno opremljeno sobo oddam. Vprašati v trgovini I. Kravos, Aleksandrova c. 13. 1091

Edina jugoslovenska tvornica **gramofonov in plošč**

EDISON BELL PENKALA

Gramofoni od **Din 740·—** **Plošče** od **Din 26·—**

Na mesečno odplačilo po Din 100·—

Zahtevajte naše brezplačne kataloge in cenike!

Zastopstvo:

Jos. Martinz, galanterija, Maribor

M. Zevaccoi

V senci jezuita

Zgodovinski roman. 115

Z naglim pogledom je Ragastan pomeril in presodil Lantnea, to je moža, ki ga je naslikal Trikot, da je zmožen vsakega zločina.

In vtis, ki ga je dobil od tega pogleda, je tak, da je Trikot nesramno lagal.

S kakšnim namenom neki?

Ob zadnjih Lantnejevih besedah ga je izpreletelo.

»Vi pravite, kakor kaže, je dejal: oprostite mojo radovednost in pripišite jo samo simpatiji, s katero me navdajata obadva...«

»To besedo rabim,« je odgovoril Lantne, »ker niti jaz, niti Manfred ne veva, kje nama je izvir... Oba naju je vzgojila neka ciganka z Dvora Čudežev — to je vse, kar nama je znano o najinem detinstvu.«

Ragastan je prebledel kakor vosek, in njegov pogled je obvisel na Manfredu s strastno radovednostjo.

»Pa kaj je s tisto ciganko?« je vprašal, bolj zato, da skrije svojo zmedenost.

»Med nama živi...«

»Ali bi jo mogel videti... in govoriti z njo?«

»To se razume,« je dejal Manfred začuden. »Toda, gospod ali mi niste rekli, da nas o polnoči napadejo?«

»Da, da,« je dejal Ragastan.

Otrl si je znoj, ki mu je vrel po licu, ter se iztrgal siloma iz svojih misli.

»Prav imate,« je povzel s trdim glasom. »Pobrigajmo se za obrambo«.

Manfred je mignil z roko nekaterim poveljnikom, spoštovanim zaradi svoje srčnosti in hladnokrvnosti, da so pristopili k njemu.

Vršilo se je posvetovanje.

Ragastan se je videl v čudnem položaju. Obdan od rokovnjačev, klatežev in obešenjakov, je čutil nepopisno zadrego ob misli, da bo moral potegniti meč za te ljudi.

A ta zadrega je izginila popolnoma, kakor hitro se je ozrl na Manfreda.

Če bi bil ta mladi mož njegov sin!

In z grozo se je spomnil besed Franca I.

Namen pohoda je bil predvsem, polastiti se Manfreda in Lantneja.

In zjutraj zarana naj bi obesili Manfreda na Trahoarskem Križu!

In če bi bil Manfred res njegov sin!

Val krvi je udaril Ragastanu v sence. V tem trenutku bi se bil spopadel sam s celo armado, samo da reši mladega moža. Nič več ni čutil rokovnjačev in vlačug okrog sebe. Videl je samo svojega sina — svojega morebitnega sina! In sklenil je, da rajši zapali Pariz, kakor da bi pustil Manfreda v roke kralja ali velikega profosa.

Velel si je, da hoče ostati miren ter pozabiti vse drugo na svetu in misliti samo še na to, kako bi se najbolje ubranili.

Njegov ostri pogled je hipoma objel ves Dvor Čudežev.

Tri uličice so se iztekale vanj.

Vse tri so bile zabarikadirane.

»Ali imate kaj orožja?« je vprašal.

»Kakih tri sto arkobuz in približno enako število pištol.«

»Pa streliva?«

»V izobilju!«

»In strelcev?«

»Vsi ti ljudje so vajeni streljati z arkebuzo.«

»Kaj pa lahko delajo ženske?«

»Karkoli bo treba.«

»Dobro,« je rekel Ragastan nato. »Dvesto mož v to ulico,« (pokazal je ulico Sv. Odrešenika). »Sto mož tjale« pokazal je v ulico (Montorge). »Sto mož pred to ulico« (Ulico siromakov)... Za vsako skupino strelcev postavite kakih dvajset žensk s strelivom, a tako, da bodo skrite. Nabijale bodo moškim izstreljene arkebuze...«

Vsako teh Ragastanovih navodil je bilo izvršeno v naslednjem trenutku.

In ravno ta hip se je zaslišalo, da bije pri Sv. Evstahiju polnoči.

»In zdaj,« je nadaljeval Ragastan, »postavite za vsako četo arkebuzirjev sto mož, oboroženih s pištolami, da lahko posežejo v boj, ako bi se morali arkebuzirji umekniti.«

Tudi to novo odredbo so izvršili rokovnjači v dveh minutah.

»In naposled,« je zaključil Ragastan, »naj se zbero vse vaše razpoložljive sile tu, na sredi trga... To bo nekakšna rezerva, ki pritisne proti najbolj ogroženi točki.«

Vitez je bil podal v teh besedah edini načrt, ki je nudil vsaj malo upanja v zmago. Tega so se zavedali zbrani poveljniki in odobrili tujčeve predloge brez prerekanja.

Sicer pa je govoril s trdnostjo, ki je nemalo dvignila te ljudi, ki jih je bilo v dnu srca vendarle nekam strah pred spopadom z redno vojsko.

»A zdaj,« je rekel Ragastan, »me poslušajte dobro: ubogi zlodej, ki ga je doletela tako strašna usoda, ki bi bil moral izstreliti tri arkebuze v znamenje velikemu profosu, da vlada na Dvoru Čudežev mir. Ako ne počijo trije streli, je prav mogoče, da se preloži napad. Odločite se torej, kaj vam je storiti.«

»Razumem, gospod, vašo pravično zadrego,« se je oglasil Manfred. »Govoriti hočem torej namesto vas. Bratje, ko nocoj ne izprožimo tistih treh strelov, nas presenetijo v eni izmed prihodnjih noči. Če pa damo kraljevim ljudem dogovorjeno znamenje, se ne bodo nadejali nikakega odpora. Ali ne mislite tudi vi tako?«

Poveljniki so važno prikimali z glavami.

»Kaj pa menite vi, gospod?« je vprašal Manfred Ragastana.

»Dete moje,« je rekel ta v silnem ganotju, »jaz na vašem mestu bi govoril ravno tako.«

Ob nazivu »dete moje« je Manfred začudeno pogledal Ragastana. Toda pripisoval ga je pretirani vljudnosti.

»Kocka je torej padla,« je dejal s trdnim glasom. »Lantne, postavi se k ulici Montorgej. Jaz pojdem k ulici sv. Odrešenika, ti Kokarder pa k ulici Siromakov. Gospod vitez, ali nam hočete izkazati čast in voditi boj s te točke?«

»Rajši grem z vami,« je odgovoril Ragastan, kroteč trudoma svoje razburjenje.

»Pojdimo torej! Dati hočem znamenje.«

Ognji so ugasnili po Dvoru Čudežev; odela ga je tesna tema in v njej je zavladalo molčanje. V tem molku so se začuli zdajci trije streli iz arkebuz, ki so zbudili zamolkle odmeve po spečem mestu.

II.

Zmaga Franca I.

Dočim so se v Dvoru Čudežev dokončavale priprave za obupen odpor, so se vršili drugod dogodki, o katerih moramo poročati bralcu.

Videli smo, da je prišel Franc I. z Monklarjem in močno četo vojakov napravit preiskavo v hišici pri Tuilerijah, ko pa je videl, da sta Žileta in vitez De Ragastan izginila, se je vrnil v Luver, z namenom, da se udeleži boja proti rokovnjačem.

V četi, ki jo je bil privedel Monklar v hišo Magdalene Feronove, pa je bil neki mož, ki ga naši bralci poznajo...

Ta mož je bil Aleš Lemahu.

Odkar je pomagal vojvodinji Etanski ugrabiti Žileto, je Aleš mnogo premišljeval.

In zaključek njegovega premišljevanja je bil, da s ene strani ne sme zaupati vojvodinji Etanski, z druge strani pa, da ga zadene vsa teža kraljevskega srda, ako kdaj izve resnico.

Ko je izvedel resnico o nenadni smrti gospe Sen Albanske, je postalo to njegovo premišljanje še globokejše.

»Moja uboga prijateljica je mrtva,« je dejal na tihem, hlineč se sam pred seboj, kakor da si otira solzo.

»Res je. Vsi smo namenjeni grobu. Toda moja draga prijateljica je bila krepkega zdravja. In pravijo, da je umrla zato, ker jo je nenadoma začelo grizti po trebuhu. Povpraševal sem v bastilji — stalo me je dve steklenici sumurca — in sem izvedel, da jo je napadlo grizenje po zavžitem sadju, ki ga je dobila. Kdo ji je poslal tisto sadje? To je skrivnost... A venomer mi sili na um, da je tej skrivnosti skoraj gotovo ime gospa vojvodinja Etanska. Meni pa, ki ne jem rad sadja in nisem privržen grizenju v trebuhu, se zgodi prav lahko, da me nekega dne pogoste izza vogala temne ulice s par palci temnega mrzklega jekla. Hvala lepa gospa vojvodinja Etanska.«

Tako je ugibal mojster Aleš in dodal sam pri sebi:

»Pa če bi naposled izvedelo Njegovo Veličanstvo, kako je ime tistemu, ki je odvedel krasno gospodično? Videl sem, da so prenovili vrvi v vseh mestnih vešalih. Kuga božja! Naj bo vrv stara ali nova, meni se noče ovratnice...«

In Aleš Lemahu je sklenil: 1. da se hoče varovati noč in dan; 2. da bo izkušal storiti kralju kako posebno uslugo.

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: FRAN BROZOVIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru